

Отримано: 17 січня 2024 р.

Прорецензовано: 5 лютого 2024 р.

Прийнято до друку: 10 лютого 2024 р.

e-mail: kateryna.starchevska-film221@nung.edu.ua

e-mail: oksana.hordii@nung.edu.ua

Web of Science Researcher ID: AFG-7182-2022

Scopus Author ID: 57365433200

DOI: 10.25264/2519-2558-2024-21(89)-158-162

Старчевська К. М., Гордій О. М. Словотвір англомовної науково-фантастичної термінології та особливості його перекладу (на прикладі твору «Дюна» Френка Герберта). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 21(89). С. 158–162.

УДК: 811.112.2'373.7

Старчевська Катерина Михайлівна,

студент-магістрант,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Гордій Оксана Мирославівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

СЛОВОТВІР АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ «ДЮНА» ФРЕНКА ГЕРБЕРТА)

У статті висвітлюється питання особливостей словотвору в англомовних науково-фантастичних текстах та специфіка перекладу новотворів (авторських неологізмів) на прикладі першого роману з циклу «Хроніки Дюни» Френка Герберта – «Дюна». При перекладі наукової фантастики можуть виникнути певні труднощі, пов'язані з авторськими неологізмами та їхнім функціонуванням у тексті. Для досягнення адекватності перекладу авторських неологізмів варто звертати увагу як і на способи їхнього словотвору, етимологію, так і на вживання запозичень з природних мов. Новизною дослідження є детальний аналіз авторських неологізмів «Дюни», особливостей взаємодії інішомовних запозичень (здебільшого з арабської мови, а також іврити, латини, германських мов) та англомовних новотворів. Особливості словотвору та вихідного тексту перекладу наукової фантастики визначаємо як створену автором реальність в межах художнього тексту, яка передбачає власну мовну картину, використання штучних мов та їхній зв'язок з природними мовами. Проведений лексико-семантичний аналіз авторських неологізмів засвідчив, що ці мовні одиниці повинні розглядатись в контексті обраного науково-фантастичного тексту, позаяк вони є його невід'ємною частиною, що зумовлює лінгвістичну унікальність авторських новотворів.

Переклад авторських неологізмів включає калькування англомовних термінів за допомогою складання чи словосполучення. В деяких випадках доречно застосовувати конкретизацію. Транскодування (транслітерація) використовується для інішомовних запозичень, які в науковій фантастиці розглядаються здебільшого як безеквівалентна лексика.

Для дослідження були обрані оригінальний текст Френка Герберта "Dune" (2005) та український переклад Катерини та Анатолія Пітиків «Дюна» (2017).

Ключові слова: наукова фантастика, авторські неологізми, словотвір, переклад, запозичення.

Kateryna Starchevska,

Student,

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

Oksana Hordii,

PhD in Philology, Associate Professor,

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

WORD FORMATION IN SCIENCE FICTION AND PECULIARITIES OF ITS TRANSLATION (FRANK HERBERT'S "DUNE")

The article highlights the issue of the peculiarities of word formation in English science fiction texts and the specifics of the translation of author's neologisms on the example of the first novel from the series "Dune Chronicles" by Frank Herbert – "Dune". When translating science fiction, certain difficulties may arise related to the author's neologisms and their functioning in the text. In order to achieve the adequacy of the author's neologisms' translation, it is worth paying attention to both the methods of their word formation, etymology, and the use of borrowings from natural languages. The novelty of the study is a detailed analysis of the author's neologisms in "Dune", the interaction of foreign language borrowings (mostly from Arabic, as well as Hebrew, Latin, and Germanic languages) and neologisms derived from English. We define the peculiarities of word formation and translation of science fiction as the reality created by the author within the fictional text, which involves its own language, the use of artificial languages and their relation to natural languages. The lexical-semantic analysis of the author's neologisms proved that these linguistic units should be considered in the context of the selected science fiction text, since they are an integral part of it, which determines the linguistic uniqueness of the author's neologisms.

In "Dune" the translation of the author's neologisms includes loan translation for English terms with a combination of word formation methods (compounding). In some cases, it is appropriate to use specification. Transcoding (transliteration) is used for foreign loanwords, which in science fiction are mostly treated as non-equivalent vocabulary.

The original text of Frank Herbert "Dune" (1965) and the Ukrainian translation of Kateryna Pityk and Anatoliy Pityk "Dune" (2017) were selected for the study.

Keywords: science fiction, author's neologisms, word formation, translation, borrowings.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Наукову фантастику можна окреслити як поєднання наукової цікавості та вигадливого оповідання. Цей літературний жанр слугує майданчиком для порушення філософських, соціальних, екологічних та етичних питань з точки зору невпинного технологічного прогресу. Існує некомерційна організація

«Асоціація дослідників наукової фантастики» (англ. “Science Fiction Research Association”), яка з 1970 року підтримує дослідження науково-фантастичної літератури та фільмів. Результати студій публікуються в періодичному виданні організації “The SFRA Review”. Раніше, в 1948, Еверет Ф. Блайлер став редактором антології науково-фантастичних текстів “The Checklist of Fantastic Literature”, яка сформувала основу для бібліографії творів жанру. Серед сучасних дослідників та літературних критиків важливий внесок зробили Л. Яшек (значення наукової фантастики в ЗМІ, історія жанру), Алан Н. Шапіро (феномен франшизи “Стар Трек”) та інші. Томас П. Мойлан досліджує утопічний дискурс науково-фантастичних американських романів (Moylan, 2018). В українському мовознавстві (Вільховченко, Колесник, 2019; Вільховченко, Шайнер 2019; Колесник, 2022) досліджують проблематику текстів, історію жанру, переклад та вживання технічних термінів, авторських неологізмів (у Н. Вільховченко – фантастизми). Нерідко науково-фантастичні твори випереджають свій час, передбачаючи потенційні наслідки людської діяльності або винайдення нових приладів чи технологій, зокрема і завдяки авторським неологізмам. Наприклад, “genetic engineering” – «генетична інженерія» (Джек Вільямсон, “Dragon’s island”), “robotics” – «робототехніка» (Айзек Азімов, “Three Laws of Robotics”), “ion drive” – «йонний двигун» (Джек Вільямсон, “The Equalizer”), “time machine” – «машина часу» (Герберт Велз, «Машина часу»). Авторські неологізми – новоутворені автором слова для позначення винятково науково-фантастичних реалій, тобто опису побуту, винаходів в галузі техніки та науки, соціальної ієрархії, флори та фауни, ідеологій. Для наукової фантастики авторські неологізми мають таке велике значення, що в 2007-му році було видано словник науково-фантастичної лексики “Brave New Words : The Oxford Dictionary of Science Fiction” (Prucher, 2007).

«Дюна» – епічний науково-фантастичний роман американського письменника Френка Герберта 1965 року, опублікований спочатку двома окремими частинами в журналі Analog. Це перша частина серії «Хроніки Дюни», до якої входять загалом шість книг. «Дюна» вважається одним з культових текстів жанру наукової фантастики. Події «Дюни» розгортаються у далекому майбутньому, де міжзор’яні подорожі та політичні інтриги відіграють центральну роль. У ньому представлені епічні битви, масштабні конфлікти та детальне галактичне суспільство, які є характерними рисами жанру космічної опери. «Дюна» порушує питання боротьби за владу, керування планетою Арракіс (Дюна) та контролю над ресурсами (пряноці, або меланж), які є наріжним каменем в його складному сюжеті. Загалом **новизною** нашого дослідження є детальний аналіз авторських неологізмів «Дюни», особливостей взаємодії іншомовних запозичень (здебільшого з арабської мови, а також іврити, латини, германських мов) та англомовних новотворів, а також аналіз перекладацьких рішень українською мовою.

Особливості словотвору й, відповідно, вихідного тексту перекладу наукової фантастики визначаємо як створену автором реальність в межах художнього тексту, яка передбачає власну мовну картину, використання штучних мов та їхній зв’язок з природними мовами. **Метою** статті є аналіз словотвору авторських неологізмів в «Дюні» та опис особливостей їхнього перекладу.

Виклад основного матеріалу. У романі «Дюна» розповідається про подорож головного героя, Пола Атріда, який мандрує суворим пустельним світом Арракіса та стає частиною релігійного пророцтва. Екологічні теми в «Дюні» підкреслюють наслідки експлуатації природних ресурсів і крихкий баланс екосистем. Багатошаровість твору дозволяє порушити безліч етичних, релігійних та філософських питань, які складають загальну жанрову картину «Дюни».

Перше, що потрібно зробити, щоб укорінити новий винахід, нову концепцію в суспільстві, це дати цьому назву: «*Основний інструмент для маніпулювання реальністю – це маніпулювання словами*» (Dick, 1996). Серед способів утворення авторських неологізмів в романі «Дюна» слід виокремити складання, афіксацію, запозичення та семантичний зсув (надання нових значень існуючим словам).

У романі Френка Герберта «Дюна» (Herbert, 2005; Герберт, 2017) можна виокремити авторські неологізми, утворені способом складання, а саме основоскладання та складноскорочення. Наприклад, авторський неологізм “hunter-seeker”, утворений поєднанням двох іменників – “hunter” (з англ. «мисливець») та “seeker” (з англ. «шукач»), дає назву рухомій металевій голці із силовою підвіскою. Це зброя, якою керують дистанційно з контрольної панелі (Герберт, 2017: 641). Ще одним прикладом зброї є “crysknife” – вид ритуальної зброї. “Crys” (англійською – “kris”) – крис, або керис. Це національний яванський кинджал із характерною асиметричною формою клинка, що поширений по всій Індонезії, у Філіппінах та Малайзії (UNESCO, 2024). “Knife” з англійської – «ніж». “Truthsayer” утворене за допомогою слів “truth” (англ. «правда») та “sayer” (англ. «той, хто говорить»). “Fanmetal” – різновид металу (англ. “metal”), який використовується в розкладних конструкціях, що розкриваються «віялом» (англ. “fan”). “Sandcrawler” – загальний термін для машин, призначених для роботи на піщаній поверхні Арракіса (“sand” – «пісок», “crawl” – «повзти»). Таким чином цей неологізм є складнопохідним словом, утвореним з основ двох слів за допомогою додавання суфікса -er. Крім того, “crawler” (“night-crawler”) – американський сленговий термін на позначення великого черв’яка (Harper, 2024), що перегукується з важливим елементом (піщаними черв’яками) сюжету «Дюни».

Герберт назвав “sandsnorkel” дихальний пристрій для накачування повітря з поверхні в намет, покритий піском (“sand” – «пісок», “snorkel” – «трубка для дихання під водою»). Для самого намету також є неологізм – “stilltent” (з англ. “still (distill)” – «дистилятор, дистилювати», “tent” – «намет»). За схожим принципом побудований неологізм “stillsuit” (“suit” – «костюм») – обтислий елемент одягу, винайдений на Арракісі. Його тканина виконує подвійну функцію: теплорегулятора і фільтра для продуктів життєдіяльності організму. Для позначення культури та народу, який населяє пустельну місцевість Арракіса (Дюни) та посідає чільне місце в сюжеті, автор склав два англійські слова – “free” (англ. «вільний») та “men” (англ. «чоловіки, люди»).

В «Дюні» Герберт створив своєрідні форми власності: “fief-complete”, “quasi-fief”, “subfief”. Для “fief-complete” він поєднав архаїзм “fief” («феод») та “complete” («повний, завершений»), що також є прикладом основоскладання. А для інших двох випадків застосовано афіксацію (префіксацію) за допомогою латинських префіксів *quasi-* (напів-) та *sub-* (під-).

Назви деяких пристроїв, зброї та обладнання Герберт утворював способом суфіксації англійських дієслів, часом додаючи до них інші іменники, які ставали «видовою ознакою» приладу: “harvester” (“harvest” – «збирати врожай»), “crusher” (“crush” – «розчавлювати»), “pain amplifier” (“pain” – «біль», “amplify” – «посилювати»), “condenser” (“condense” – «конденсувати»), “shield generator” (“shield” – «щит», “generate” – «створювати»), “dew gatherer” (“dew” – «роса», “gather” – «збирати»).

Роман Френка Герберта «Дюна» вирізняється з-поміж творів наукової фантастики не тільки за рахунок змісту, але й завдяки формі: автор активно використовує іноземні мови для досягнення стилістичних ефектів. Запозичені слова виконують дві функції: створити екзотичність всередині невідомого чужого світу та водночас апелювати до наявних знань та асоціацій читацької аудиторії щодо цих конкретних мов. Крім того, слова з природних мов надають тексту рис антиутопії, поєднуючи реальність з одним з можливих шляхів розвитку людства. Однак у науково-фантастичному контексті запозичені слова можуть змінювати початкове значення, що робить їх авторськими неологізмами.

Іншомовні слова в «Дюні» – це не просто запозичення, а й, як вже згадувалось вище, спосіб поєднати дві реальності: справжню та вигадану. Рясне використання іншомовних слів створює «ілюзію всесвіту, що існує за межами самої історії» (Kennedy, 2016: 100). Герберт запозичив слова з арабської, латинської, французької, німецької, турецької мов, а також фарсі, санскриту, івриту та навахо. У деяких випадках ці запозичення поєднуються з іншими способами словотвору. Кожна мова виконує в тексті свою функцію. Внесок іншомовних слів та інших авторських неологізмів у мовну картину «Дюни» є настільки вагомим, що наприкінці першої частини серії автор помістив глосарій «Термінологія Імперії» (англ. «Terminology of the Imperium»), який налічує 309 слів, які допомагають краще зрозуміти взаємовідносини у світі Дюни.

Арабська мова – найбільш живана іноземна мова в тексті, оскільки вона репрезентує мову фрименів. (Всі терміни, запозичені з арабської мови, тут і далі наводяться в латинізованій формі). Певний відбиток на арабські запозичення накладає контекст твору. Наприклад, лексема “fedaykin” (з араб. «військової групи, які бажають пожертвувати собою») (Almaany, 2024) у романі означає «загони фрименських смертників». Водночас частина запозичених слів у романі зазнають значних семантичних змін. Наприклад, “Muad’Dib”, що арабською означає «інструктор» («релігійний вчитель» і «вчитель моралі») (Almaany, 2024), у світі «Дюни» має два різних значення. Перше значення – це пустельна кенгурова миша, що призвичаїлася до життя на Арракісі. Фримени захоплюються цією істотою за її здатність виживати у відкритій пустелі. Друге – «Той, Хто Вказує Шлях», «навчитель хлопців» – фрименське ім’я Пола Атріда, яке пов’язане з міфологією та релігією (Герберт, 2017: 642). Крім того, автор створює неологізми, звукова оболонка яких викликає асоціації зі словами природних мов (зокрема, арабської). Так, “bedwine” в авторському неологізмі “Ichwan Bedwine”, скоріше за все, є видозміненим англійським терміном “bedouin”, який позначає кочовий народ пустелі. Герберт запропонував власний варіант написання цього слова, щоб надати йому екзотичного звучання. Цей ефект досягається також завдяки поєднанню з “ichwan” – арабським неологізмом Герберта, який латиницею транслітерується з арабської як “ikhwan” («брати, братство») (Almaany, 2024). “Ichwan Bedwine” означає «братерство всіх фрименів на Арракісі» (Герберт, 2017: 638).

У тексті є також випадки поєднання англійського та іншомовного (звичай, арабського) слова для позначення реалії «Дюни». Наприклад, “test-mashad”, що означає «будь-яке випробування, де честь (визначена як духовна репутація) опиняється на кону» (Герберт, 2017: 649). Англійське “test” («перевірити») та арабське слово “mashad” (орфографія у творі – “mashad”), яке означає «мучеництво, випробування», набувають таким чином нового смислового відтінку. Іншим прикладом є “nezhoni scarf”, яке в тексті позначає «хустину, яку заміжні фрименські жінки або наложниці носили на лобі під каптуром дистикоста після народження сина» (Герберт, 2017: 651). Цей термін складається з дещо видозміненого слова “nizhoni”, що мовою навахо означає «красивий» (NWotD, 2024), та англійського “scarf” («шарф, шалик»). Водночас, у «Дюні» є й реально існуючі англійські слова, які набули тут нового значення. Наприклад, “caryall” – тип екіпажу, що використовувався в США в 19-му столітті, але в «Дюні» термін змінює значення відповідно до науково-технологічних рис вигаданого світу і стає різновидом літального апарата (у розмовній мові – «крило»), що був основною тягловою силою на Арракісі.

Окрім арабської, в тексті функціонують запозичення з інших природних мов, як вже згадувалось вище. Їхня роль обмежується найменуваннями різних установ, організацій, географічних топонімів, небесних тіл, релігійних термінів, проте, на відміну від арабської, вони не використовуються для створення штучної мови. Слово “Landsraad” в світі «Дюни» є назвою організації, яка представляла всі Великі Доми (англ. “The Great Houses”) – родини найвпливовіших людей в Імперії. Цей термін існує в кількох германських мовах і означає «рада країни». В данській мові це слово було орфографічно ідентичним до терміну «Дюни» до 1948 року.

Термінологія «Дюни» – титанічна праця Френка Герберта, сповнена різноманітних культур та мов. Завдяки його захопленню книгою Леслі Бланч «Шаблі раю: завоювання і помста на Кавказі», в «Дюні» є латинізований термін українського походження – “sietch” («січ»). Січ в «Дюні» – це «місце зборів у часи небезпеки» (Герберт, 2017: 648).

Мова «Дюни» – це своєрідна взаємодія кількох мов, а переклад додає ще один лінгвістичний вимір.

При перекладі більшості назв пристроїв, обладнання та видів транспорту було обрано лексичні трансформації калькування та транскодування. Важливо зауважити, що деякі терміни «Дюни» існують в реальному світі, хоча не всі з них були у вжитку в період написання твору. Загалом, текст налічує 37 таких випадків. Перекладачі можуть використовувати існуючі переклади таких термінів, що належать в основному до фахової мови, проте зміст цих лексем потрібно розглядати тільки в контексті «Дюни». Наприклад, для перекладу терміну “condenser” було використано поширене слово «конденсатор», для “harvester” – його транслітерований варіант «гарвестер», “monitor” – «монітор». Для лексеми “caryall” наведено два значення, загальне та конкретизоване – «транспортувальник» та «авіатранспортувальник», відповідно.

Певні труднощі для перекладача мають терміни зі зсувом значення: “slip-tip” в сучасній англійській мові може стосуватись різновиду шприца, проте не має свого відповідника в українській мові. В «Дюні» “slip-tip” – це не шприц, а різновид зброї, тонке коротке лезо. В такому разі варто розглядати цей термін як авторський неологізм і спиратись на його значення при виборі лексичної трансформації. Таким чином, “slip-tip” перекладено як «ковзолез». Суто авторські неологізми, яких у тексті нараховується 96, і які не мають відповідників в природній англійській та українській мові, також було перекладено здебільшого калькуванням, оскільки вони не повинні вирізнятися екзотичністю, а сприйматись як звичні слова. Багато з них (57) складаються з двох або більше слів, які пишуться окремо або через дефіс. Крім того, ці слова здебільшого виступають іменниками. В. І. Карабан описує різні варіанти перекладу термінів моделі N_1+N_2 в своєму підручнику «Переклад англійської наукової і технічної літератури» (Карабан, 2004). Для термінів «Дюни» найоптимальнішим варіантом є переклад N_1 (першого іменника) як прикметника або іменника в родовому відмінку. Наприклад, “water discipline” – «водна дисципліна»,

“drum sand” – «барабанні піски», “rain amplifier” – «посилювач болю», “dew gatherer” – «збирач роси», “salt precipitator” – «влівлювач солі». Частим явищем також є поділ складноскороченого авторського неологізму на основи, з яких він складений, та їхнє послідовне калькування (або транслітерація): “sandcrawler” – «піщаний краулер», “sandmaster” – «майстер піску», “sandwalker” – «мандрівник піску», “cuttegray” – «різний промінь». Протилежним випадком є слова, які в оригіналі пишуться окремо, але при калькуванні їхні основи утворювали неподільну лексему. Наприклад, “dew precipitator” – «росовсотувач», “dew collector” – «росозбірник».

Часто основокладання зберігалось при перекладі. Авторський неологізм “stillsuit”, утворений зі слів “distill” та “suit”, калькований до «дистикост» (від «дистилювати» та «костюм»). Інші приклади: “truthsayer” – «правдомовиця», “plasteel” – «пласталь», “gerkit” – «ремпакет».

Перекладацький коментар – це анотація, яку надає перекладач твору. Перекладацькі коментарі можуть бути розташовані внизу сторінки або після основного тексту. Вони містять додаткову інформацію, пояснення або ідеї, які допомагають читачам краще зрозуміти текст, особливо коли культурні чи мовні нюанси (ідіоми, гра слів) можуть втрачатися при перекладі. Часто коментарі пов’язані з історичним або географічним контекстом чи слугують поясненням вибору перекладачем конкретного варіанту перекладу. Перекладацькі коментарі слугують мостом між оригінальним твором і перекладом, гарантуючи, що читачі отримають більш повне та точне розуміння змісту в іншому мовному та культурному контексті.

Загалом перший роман серії циклу про «Дюну» налічує 65 перекладацьких коментарів. У випадку «Дюни» перекладацький коментар слугує доповненням до глосарію «Термінологія Дюни». Варто зазначити, що перекладацькі коментарі жодного разу не перегукуються з термінами, наведеними в глосарії, позаяк вони пояснюють реальне походження слів. Наприклад, цей коментар пояснює, що означає «Муад’Діб» арабською, і подає короткий зміст слова в світі «Дюни»:

«Муад’Діб – В арабській мові – приватний учитель, якого халіфи наймали для виховання дітей. У світі Френка Герберта – пустельна миша» (Герберт, 2017: 461).

Перекладацький коментар охоплює не тільки особливості реалій «Дюни», а й роз’яснює непорозуміння, яке могло б виникнути через лінгвістичні особливості англійської та української мови. Наприклад, використання терміну «друзи» в родовому відмінку, як того вимагає контекст, збігається з формою слова «друзі» в тому ж самому відмінку:

с“There! There you see proper Druses” (Herbert, 2005: 325).

«Тут! Тут ти бачиш справжніх друзів» (Герберт, 2017: 367).

Перекладацький коментар:

«Друзи – релігійна спільнота у Лівані, Ізраїлі та Сирії; це відгалуження від ісмаїлітської секти ісламу» (Герберт, 2017: 367).

При перекладі авторських неологізмів «Дюни», які походять з інших мов, варто використовувати такі лексичні перекладацькі трансформації як транскодування (транслітерація), оскільки більшість цих слів належать до безеквівалентної лексики і для адекватного сприйняття тексту потрібно зберегти їхню унікальність. Наприклад, “Mu Zein Wallah!” – «Му зейн, Валлах!», “kanly” – «канлі», “Azhar” – «Азхар», “ayat” – «аят», “Arrakis” – «Арракіс», “Kwisatz Haderach” – «Квізац Хадерах», “Mentat” – «ментат», “Dictum Familia” – «Диктум Фамілія», “Cheops” – «Хеопс», “Sondagi” – «Сондагі», “pleniscenta” – «пленісента».

Висновки. Авторські неологізми – створені автором слова для позначення реалій вигаданої реальності, які притаманні літературному жанру наукової фантастики. Переклад авторських неологізмів вимагає дослідження способів словотвору та етимології у випадку використання автором іншомовних запозичень. Крім того, слід враховувати їхнє функціонування у тексті та закладене автором значення.

Френк Герберт використовував основокладання, складноскорочення та афіксацію (суфіксацію та префіксацію) для створення неологізмів «Дюни», а також надавав нового значення існуючим англійським термінам. Арабські запозичення ввійшли в основу штучної мови світу «Дюни» – мови фрименів.

Переклад англійських авторських неологізмів «Дюни» в основному вимагав калькування із застосуванням словотвірних способів – складання, складноскорочення чи утворення словосполучення. Запозичення з природних мов транслітерувались, щоб зберегти їхню екзотичність в тексті. При наявності відповідника в мові перекладу за допомогою перекладацького коментаря описуються семантичні особливості іншомовного терміну в романі.

Література:

1. Вільховченко Н., Колесник Г. Особливості функціонального підходу до дослідження науково-фантастичного тексту. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2019. Вип. 2 (70). С. 45–47.
2. Вільховченко Н. П., Шайнер Г. І. Фантастизми та терміни в науково-фантастичному тексті: принципи взаємодії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 43 (2). С. 74–76. DOI: 10.32841/2409-1154.2019.43.2.19
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. [англ./укр.]: Навчальний посібник для ВНЗ. Вінниця: «Нова Книга», 2004. 576 с.
4. Колесник І. Філософія фантастики: теоретичні та практичні особливості академічної дисципліни. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Випуск 42. С. 62–70. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.7>
5. Almaany. English Arabic Dictionary [Almaany]. URL: <https://www.almaany.com/en/dict/ar-en/> (accessed January 15, 2024).
6. Dick P. K. How to Build a Universe That Doesn't Fall Apart Two Days Later. *The Shifting Realities of Philip K. Dick: Selected Literary and Philosophical Writings*/L. Sutin (Ed.). New York: Vintage. 1996. Pp. 233–258.
7. Harper D. Etymology of night-crawler. *Online Etymology Dictionary*. URL: <https://www.etymonline.com/word/night-crawler> (accessed January 15, 2024).
8. Kennedy K. Epic World-Building: Names and Cultures in Dune. *Names*. 64(2). 2016. Pp. 99–108. DOI: 10.1080/00277738.2016.1159450
9. Navajo Word of the Day [NWotD]. URL: <https://navajowotd.com/word/nizhoni/> (accessed January 15, 2024).
10. Prucher J. Brave new words: the oxford dictionary of science fiction. Oxford University Press, 2007. 342 p.
11. Moylan T. Transgressive, Totalizing, Transformative: Utopia's Utopian Surplus. *Utopian Studies*. 2018. 29(3). Pp. 309–324. DOI: <https://doi.org/10.5325/utopianstudies.29.3.0309>
12. UNESCO. Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Indonesia. Indonesian Kris. URL: <https://en.unesco.org/silkroad/silk-road-themes/intangible-cultural-heritage/indonesian-kris> (accessed January 15, 2024).

Джерела ілюстративного матеріалу:

13. Herbert F. Dune. Ace trade paperback edition. New York: Ace Books/Berkley/Penguin Random House LLC, 2005. 687 p.
14. Герберт Ф. Дюна: роман / [пер. з англ. А. Пітика, К. Грицайчук]. Харків: Кн. клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2017. 653 с.

References:

1. Vilkhovchenko, N. & Kolesnyk, G. (2019). Peculiarities of functional approach to the investigation of the science-fiction text. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University: Philology Series*, 2 (70), 45–47 [in Ukrainian].
2. Vilkhovchenko, N. & Shayner, H. (2019). Fantastisms and terms in the science-fiction text: principles of interaction. *International Humanitarian University Herald. Philology*, 2. 74–76 [in Ukrainian]. DOI: 10.32841/2409-1154.2019.43.2.19.
3. Karaban, V. I. (2004). *Pereklad anhliis'koi naukovoï i tekhnichnoi literatury* (Translation of English scientific and technical literature). Vinnytsia: Nova Knyha. 576 p. [in Ukrainian].
4. Kolesnyk, I. (2022). Philosophy of fantasy: theoretical and practical peculiarities of the academic discipline. *Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies*. Issue 42, pp. 62–70. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.42.7>
5. Almaany. English Arabic Dictionary. Available at: <https://www.almaany.com/en/dict/ar-en/> (accessed January 15, 2024).
6. Dick, P. K. (1996). How to Build a Universe That Doesn't Fall Apart Two Days Later. *The Shifting Realities of Philip K. Dick: Selected Literary and Philosophical Writings* / L. Sutin (Ed.). New York: Vintage, 233–258.
7. Harper, D. Etymology of night-crawler. *Online Etymology Dictionary*. Avail. at: <https://www.etymonline.com/word/night-crawler> (accessed January 15, 2024).
8. Kennedy, K. (2016). Epic World-Building: Names and Cultures in Dune. *Names*. 64 (2), 99–108. DOI: 10.1080/00277738.2016.1159450
9. Navajo Word of the Day [NWotD]. Available at: <https://navajowotd.com/word/nizhoni/> (accessed January 15, 2024).
10. Prucher, J. (2007). Brave new words: the oxford dictionary of science fiction. Oxford University Press. 342 p.
11. Moylan, T. (2018). Transgressive, Totalizing, Transformative: Utopia's Utopian Surplus. *Utopian Studies*, 29(3), 309–324. DOI: <https://doi.org/10.5325/utopianstudies.29.3.0309>
12. UNESCO. Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Indonesia. Indonesian Kris. Available at: <https://en.unesco.org/silkroad/silk-road-themes/intangible-cultural-heritage/indonesian-kris> (accessed January 15, 2024).